

סוכה פרק ראשון סוכה

יב.

עין משפט
נר מצוה

עו א מיי פ"ה מהלכות
סוכה הלכה י סמג
עשין מג ע"ש א"ח ס"י
מכילת סוף טו;
עו ב מיי שם ע"ש ט"ע
סוף י;
עו ב מיי שם פ"ד הלכה
טו ופנה שם ע"ש ט"ע
א"ח ס"י מל סוף א:

(6) [ר"ה י"ג, ב] לקמן ט"ו,
(ג) [לעיל א: וש"נ],
(ד) [לעיל א:];

תורה אור השלם

1. חג הסוכות תעשה לך
שבועת ימים באספך
מגרות ומיקבקיך;
דברים טו יג
2. וְאָשֶׁר יִשְׁמִיעוּ
וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עַרְוֹתָם
וּבִירֻשָׁלַם לְאַמֹּר צֵאוּ
הַהָרָה וְהִבְיֵאוּ עִלְיָיִת
וְעִלְיָ עֵץ שָׁמֶן וְעִלְיָ תְּחֵם
וְעִלְיָ תְּמָרִים וְעִלְיָ עֵץ
עֵבֶת לְעֵשֶׂת חֶסֶת
כַּפְתּוֹב; נחמיה ח טו

גיליון הש"ס

גב' ואימא יין קריש ע"י
יומא דף עו ע"ב תוס'
ד"ה גמר סכר כספ"ד:
שם חבילי קש. עין מ"ל
פרק ד' הלכה ד' מ"ג
טומאת צרעת: רש"י ד"ה
צאו ההר פסוק הוא
בכפר עורא. פסוק הו'
בנחמ"י וכן גרש"י בנחמ"י
דברים ל' כ"ו וזוהממו
מלוי צעורה ומתן להם
והוא בנחמיה ט וכן צ"ה
דף טו ע"ב גרש"י ד"ה
אלו משמט וכן לשון
הש"ס לקמן דף ל' ע"א וכן
צעורה אמר לאו ה"ה חזו
ע"פ דברי חז"ל פסהידין
דף ג' ע"ב נחמיה כ'
מ"ל דעורא נחמיה ב'
מלכיה אמריהו;

מוסף רש"י

בפסולת גורן ויקב
הכתוב מדבר. שלמדך
הכמוז לעשות סכך של
סוכה בפסולת גורן ויקב,
בגון קשין וחומות, דבר
שלין מקבל טומאה וגידולו
מן הארץ (ד"ה י"ג).

פסולת גורן, קשין: פסולה יקב. זמורות ואשכולות ריקנים: גורן
עלמו ויקב עלמו. הקשין עם התבואה ואשכולות עם הענבים דהוה
ליה דבר המקבל טומאה האוכל: יקב כשיצא דמשמע לאחר שנעשה
יין: קרוש. קפוי: **הא מילתא הוה בידו.** עד השמא היינו סבורין

לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה
דבפסולת הכמוז מדבר דלוי אפשר
לסכך ביין: **ואחא רבי ירמיה.**
שהזכיר לנו יין קרוש הבא משניר:
ושדא ביה נגרא. קלטה בגרן כלומר
השיב תשובה נילחם: **רז אשי אמר.**
שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב
באספך מגרןך משמע שאחיה אוספו
ונוטלו מן הגורן וגורן הוא האוכל
ומה שאחיה אוספו וזכור משוכו הוא
הפסולה: **לאו ה"ה.** פסוק הוא
בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר
כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה
וגידולו מן הארץ: היינו עלי הדם
היינו עץ עצום. מהו זה ומהו זה
להזכיר שניהם במקרא הלא אחד
הם להדגיש הוא עץ עצום על שם
שהלין מורכבין על על זה כמין
עצומות ושטרפות: **הדם שוטף.** שאינו
כשר ללולב לפי שאין עבותו עשויה
של שלש שלש עליו: **מתני' והבינו**
ורדין. מין קנים הם שעושין ורדין
טוייל"ש בלע"ז ואוגדין אותם ובעודן
לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים
להיסק: **אין מסככין בהן.** כשהן
קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **ועולן.**
הפסולין שעשונו בסכך: **כשרין**
לדפנות. דכל סוכה הכמוז סכך
משמע דדופן לא איקרי סוכה ודנפקא
לן (לעיל ד' ו:): **לפנות מנסכת בסכת**
בסכות מיימורא דקראי יליפין ולא
משמעוהו הלכך סוכות תעשה
באספך מגרןך אסכה הוא דקאי:
גב' שמעיה מר' יוחנן כרמי. פ'
טעם שני דברים האמורים במשמנו
שמעתי ממנו: **הוא הא.** דחבילין
מ"ע לא מסככי בהו וחדא הא דתנן
במתניתין החוטט בגדיש לעשות לו
סוכה נוטל מן העומרים למטה סמוך
לארץ ונכנס לתוכו ועושה חלל
כשעור סוכה וסכך עשוי ועומד
מחליו אינו סוכה ופירש לי ר' יוחנן

אי מה חגיגה בעלי חיים. לעיל (דף טו.) גבי הא דילפינן איסור
הנאה לא שייך לאקשווי הכי:
בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. רבי יוחנן לא יליף מעני
כבוד מפרש בירושלמי דין כדעמיה ודין כדעמיה רבי
יוחנן אמר ענינים למעלה היו כלומר

אי מה חגיגה בעלי חיים אף סוכה נמי בעלי
חיים כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אמר קרא
באספך מגרןך ומיקבך בפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר ואימא גורן עצמו ויקב
עצמו א"ר זירא יקב כתיב כאן ואי אפשר
לסכך בו מתקיף לה רבי ירמיה וואימא יין
קרוש הבא משניר שהוא דומה לעיגולי
דבילה אמר רבי זירא הא מלתא הוה בידן
ואתא ר' ירמיה ושדא ביה נגרא רב אשי
אמר מגרןך ולא גורן עצמו מיקבך ולא
יקב עצמו רב חסדא אמר מהכא צאו ההר
והביאו עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדם
ועלי תמרים ועלי עץ עבות היינו הדם היינו
ועץ עבות אמר רב חסדא הדם שוטה לסוכה
ועץ עבות ללולב: מתני' א חבילי קש
וחבילי עצים וחבילי ורדין אין מסככין בהן
וכולן שהתיין כשרות יוכלן כשרות לרפנות:
גב' א"ר יעקב שמעיה מיניה דרבי יוחנן
תרתיה דהא הא ואידך החוטט בגדיש לעשות
לו סוכה אינה סוכה הוה משום גזרת אמר
והדא משום תעשה ולא מן העשוי ולא
ידענא הי מינייהו משום אוצר והי מינייהו
משום תעשה ולא מן העשוי א"ר ירמיה
גיהוי אגן דאמר רבי חייא בר אבא אמר ר'
יוחנן מפני מה אמרו חבילי קש וחבילי עצים
וחבילי ורדין אין מסככין בהן פעמים שאדם
בא מן השרדה בערב וחבילתו על כתפו
ומעלה ומניחה על גבי סוכתו כדי ליבשה
ולא מן העשוי מדהא משום גזרת אוצר
הא משום תעשה ולא מן העשוי ורבי יעקב
הך דרבי חייא בר אבא לא שמיע ליה אמר רב אשי
אמור רב אשי אמר חבילי קש וחבילי
עצים משום גזרת אוצר איכא משום תעשה ולא מן העשוי ליכא
והחוטט בגדיש משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזרת אוצר
ליכא ור' יוחנן אמר לך הכא דקתני אין מסככין בהן לכתחלה הוא

יוחנן אמר ענינים למעלה היו כלומר
מן השמים הן בצין ואין זה גידולו מן
הארץ דקתני מתניתין ור"ל אמר
למטה היו ר' יוחנן מדמי להו כאלם
המשלח לחברו חזית וקנקנים וריש
לקיש מדמי ליה כמאן דלמר לחבריה
שלח קופתך וסך לך מיטין והכי נמי
אימא צבראשית רבה (פרשה יג) ר'
יוחנן אמר אין ענינים אלא למעלה
שנאמר ואתו עס עניני שמיא ריש
לקיש אמר אין ענינים אלא מלמטה
שנאמר מעלה נשיאים מקצה הארץ
על דעמיה דרבי יוחנן לאחד שכיבד
את חבירו כחזית של יין וקנקנים על
דעמיה דר"ל לאחד שאמר לחבירו
מן לי סאה מיטין אמר לו הבא לי
קופתך וזה מדוד כך אמר הקציה
לארץ אייתי עניי וקבילי מטרתי:
אמר רבי זירא הא מלתא הוה
וכו' ואתא רבי ירמיה שדא
ביה נגרא. משמע דרבי זירא לא
מוקי ליה לקרא בפסולת גורן ומינה
דצפ"ק דר"ה (דף טו.) דריש חג
האסיף מאי אסיף קליז ופיך רבי
חיננא מי מלית אמרת מאי אסיף
קליז והכתיב מגרןך ומיקבך בפסולת
גורן ויקב הכמוז מדבר אמר רבי
זירא הא מלתא הוה בידן ואתא רבי
חיננא ושדא ביה נגרא אלמא מודה
ר' זירא דבפסולת גורן ויקב הכמוז
מדבר ור"ל להכא נמי מודה בה רבי
זירא ולא קאמר אלא ללא ידע לשנוי
קושא דר' ירמיה: **חבילי קש**
מפרש בירושלמי דאין חבילי
פחותה מעשרים וחמשה קנים:
אין

לעיו רש"י
טוייל"ש (טודיל"ש).
קנים, גבוליים.

רבינו הגנאל

גדוליהו. ואיפשיטא
מדכתיב באספך מגרןך
[ומיקבך, בפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר, וגדוליהו
גם זו. ודוקק רב אשי
מדכתיב [מ]גרןך ש"מ
מגרןך ולא גורן עצמו,
וכן מיקב ולא יקב עצמו,
המבטי יין קרוש וכיוצא
בו. ונמצא קשיא דרבי
ירמיה דחזיהו, ועמד לדברי
ר' עקיבא בפסולת גורן
ויקב. רב חסדא [אמר]
מהכא צאו ההר והביאו
עלי זית ועלי עץ [שמן]
ועלי הדם ועלי תמרים
ועלי עץ עבות לעשות
לו סוכה. [מתני' חבילי
קש וחבילי עצים כו'.
אמר ר' יעקב שמעתי
מר' יוחנן דאמר בהלין
מתני', הא דקתני [אין]
מסככין בחבילות והא
דקתני החוטט בגדיש,
פי' חוטט כמו חופר,
כדגריסין כפא דחט נגרא
בבויה נשרוף חרדלא.
החוטט בגדיש לעשות לו
סוכה אינה סוכה. חדא
פסולה משום גזרת אוצר,
וחדא פסולה מדאורייתא
מדכתיב תעשה, ולא מן
העשוי, ולא ידענא לפרש
הי מינייהו דאורייתא והא
מינייהו מדרבנן. ופשטנא
הני חבילות דקתני אין
מסככין לכתחלה,

טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוצר דמלאורייתא כשרה היא ורבנן הוא דגזור שאם אתא אומר כן אין אדם עושה סוכה אלא הולך ואוכל ושן בצלורו במקום שלא נשתמש שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא לשם סכך של כל דנהי שם סוכה עליה ואפילו שם סוכה שאינה של חג אלא כבית צעלמא וצחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא הי מינייהו.** פירש לי ר' יוחנן משום גזרת אוצר והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחו אגן.** ונשמעה ממנה דלמר ר' יוחנן צדוכתא אחריתי: **פעמים שאדם בא מן השדה.** כל ימות החמה: **ומניחה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנהו ומניח החבילין שם לייבשן ולא לסכך וכשמגיע החג נמלך עליהם לסכך: **והסורה אמרה תעשה ולא מן העשוי.** בפסול חיה שנסכך שם שלא לשם סכך אפילו ללא אלא לייבש אין שם סוכה חל עליו והלכך גזור רבנן שלא יסככו בחבילין אפילו הוא מטיילן עליה לשם סוכת החג גזירה משום חבילין דכל השנה דליכא פסול דאורייתא אלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזרת אוצר היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכניס לקיום קרי אוצר ופסולין שאדם מכניס כל ימות הקיץ לימות חורף קרי אוצר: **ומדהא משום גזרת אוצר.** שמע מינה הך דחוטט בגדיש פסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי היא דהא שמעיה ר' יעקב לר' יוחנן צחדא מינייהו פסולה דאורייתא: **ורבי יעקב.** ללא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה דאורייתא והי מדרבנן: הך דרבי חייא. דמפרש בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב אשי.** מקשי אדרבי יעקב: אטו. מרזייהו טעמי מי ליכא למימריהו בשמי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוצר איכא.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** דאורייתא ליכא בתמיהה מי לא משתמע נמי דמתניתין דבארתם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסכך דהו"ל לה היא גופה פסולה דאורייתא ומיהיכא שמע ר' יוחנן דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר: **והוטט בגדיש נמי משום תעשה ולא מן העשוי איכא משום גזרת אוצר ליכא.** מי לא מליין למימר נמי דאפילו סתם הכל כלפי מעלה עומרין שעל הסכך וחזו והניחו לשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזרת אוצר דיומנין דלא נשטע ונעשוין מחיליהן כדאמרת גבי חבילי דפסלה להו אפילו מניחו שם לשם סכך מדרבנן משום גזרת אוצר דכל ימות השנה לאוץ ומיהיכא דייק רבי יוחנן הני טעמי דמוקי להן מדאורייתא והן מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייק כותאיה מתניתין דהכא קתני אין